

Kā radās nauda?

1. uzdevums. Izlasi fragmentu no V. L. Kamerona ceļojuma apraksta un aizpildi shēmu!

D. Livingstona laikabiedrs Vernī Lovets Kamerons stāsta par savu ceļojumu pa Āfriku. Nonācis pie kāda dziļa ezera, viņš saprata, ka ir nepieciešama laiva. Cīematā tās nebija nevienam, un plostā pagatavošanai nebija koku. Vietējais iedzīvotājs teica, ka kaimiņos 10 stundu gājienā ir kāds arābu tirgotājs **Saids ibn Habibs**, kuram ir laiva.

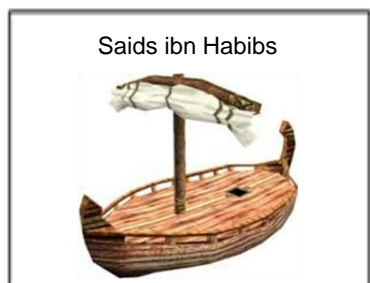
Arābu tirgotājs **Saids ibn Habibs** bija ar mieru pārdot divas laivas tikai par ziloņkaulu. V. L. Kameronam bija ieroči un pulveris, bet nebija ziloņkaula. Tas bija Muhamedam ibn Saibam, taču, lai to iegūtu, bija jāmēro garš ceļš – vismaz dienas garumā.

Muhamedam ibn Saidam bija ziloņkauls, bet viņam vajadzēja vadmalu un apavus. Pētnieks uzzināja, ka **vadmala un apavi ir viņa tautietim**, līdz kuram atkal vajadzēja iet vairākas stundas.

Tautietis par vadmalu un apaviem gribēja **stiepli**, bet tā bija citam arābu tirgotājam. Arābu tirgotājam, kuram bija stieple, tiešām vajadzēja ieročus un pulveri, un pētnieks varēja doties atpakaļ.

Deutsche Bundesbank. Geld & Geldpolitik

Uzraksti un shēmā ar bultām norādi, kā un kādas preces vajadzēja iemainīt V. L. Kameronam (1844-1894), lai tiktu pie laivas! Sanumurē secīgi maiņas posmus!

2. uzdevums. Attēlo šo maiņas procesu shematiski, sākot ar zvejnieku (saveļc bultiņas)!

Ir zivis, vajag kažokādas.

Ir sviests, mainīs tikai pret arkl.

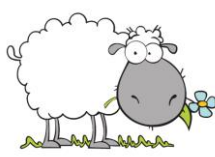

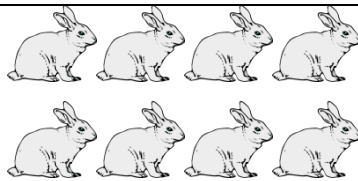

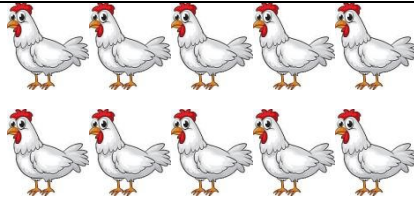
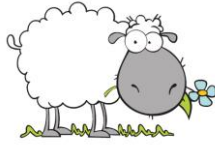

Ir arklis, mainīs tikai pret zivīm.

Ir kažokādas, mainīs tikai pret sviestu.

3. uzdevums. Atrisini!

Kādā ciemā var apmainīt:

Cik trušu var nopirkt par vienu sivēnu? _____

Cik vistu var nopirkt par vienu sivēnu? _____

Cik vistu jāatdod par četriem trušiem? _____

Pēc naudas ieviešanas valstī viena vista maksāja 4 situs (valsts naudas vienība).

Cik maksā viena aita? _____

Cik maksā viens trusis? _____

Cik maksā viens sivēns? _____

4. uzdevums. Uzraksti definīciju, kas, tavuprāt, ir barters!

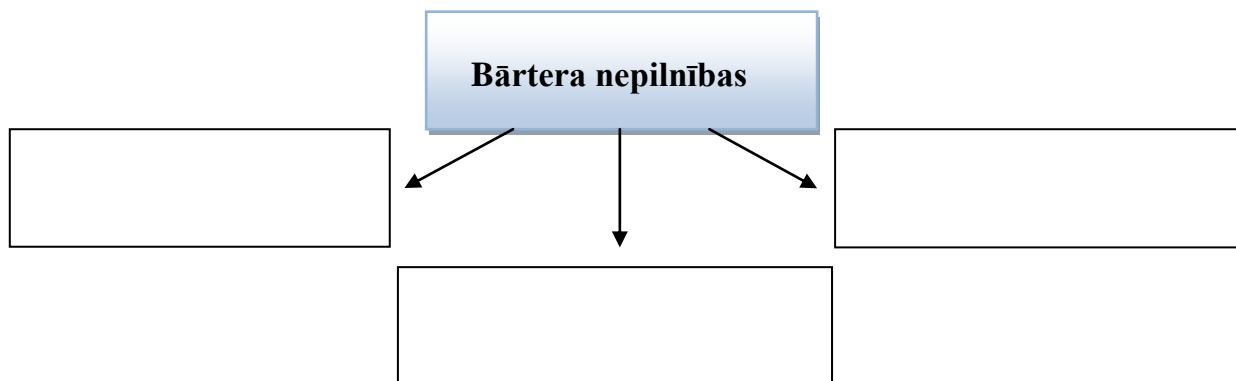
Bārteris ir .....

.....

.....

5.uzdevums. Bārtera nepilnības mudināja cilvēkus izmantot maiņas darījumos kādu starpniekprecī.

Uzraksti, kādas, tavuprāt, ir bārtera nepilnības!

6. uzdevums. Izlasi fragmentu un atbildi uz jautājumiem!

Senie acteki kā starpniekprecī maiņas darījumos naudas vietā izmantoja kakao pupiņas. Par pupiņām varēja nopirkt, piemēram, kukurūzu, tomātus, čili, zemesriekstus, zelta, sudraba, nefrīta un tirkīza dārglietas, sandales, apģērbu, traukus un grozus, ēdienu. Actekiem bija arī cita veida nauda, taču kakao pupiņas bija visvieglāk pieejamas plašai sabiedrības daļai un visērtāk lietojamas. Kakao koks dod daudz dzeltenīgi zaļo kakao pupiņu. Nobriedis auglis satur baltu mīkstumumu, kas nemaz neatgādina šokolādi. Pēc izžāvēšanas un grauzdēšanas pupiņas turēja vairākus mēnešus, pirms tās samala un pārvērta šokolādē. Kakao koki auga galvenokārt Dienvidmeksikā un atsevišķos Centrālamerikas reģionos.

No šejienes kakao nodevu veidā tika sūtīts uz acteku impēriju. Kakao kļuva par tik nozīmīgu maksāšanas līdzekli, ka radās pat viltošanas industrija – noziedznieki iztukšoja kakao pupiņas viduci, piepildīja to ar dubļiem un pēc tam iemaisīja starp labajām pupiņām.

Pupiņas izmantoja arī bārtera darījumos, lai papildus samaksātu trūkstošo preces vērtību. Piemēram, tirgotājs, kas vēlējās apmainīt kaktusu, kura vērtība bija 5 kakao pupiņas, pret kukurūzas pāksti, kuras vērtība bija 6 kakao pupiņas, atdeva savu kaktusu un vēl vienu kakao pupiņu, lai vienādotu darījuma vērtības. Lielos norēķinos tirgotāji rēķināja maisos, kuros bija aptuveni 24 tūkst. pupiņu. Taču ikdienas norēķinos tas bija apgrūtinoši. Tāpēc acteki kā papildu "naudu" izmantoja kokvilnas apmetņus. Viena apmetņa vērtība bija 60–300 kakao pupiņu.

Везерфорд, Дж. История денег

1. Kādas priekšrocības preču naudai bija salīdzinājumā ar bārteru?

.....
.....

2. Kādi trūkumi bija preču naudai?

.....
.....

7. uzdevums. Uzraksti, ko mūsdienās varētu izmantot par preču naudu! Kāpēc tieši šo preci?

.....
.....
.....

8.uzdevums. Pārlicinies, vai esi pareizi sapratis! Atzīmē ar "+", ja apgalvojums ir pareizs, ar "-", ja apgalvojums nav pareizs!

- Nauda ir pastāvējusi vienmēr, kamēr vien ir cilvēks.
- Prece var kalpot par naudu tikai tad, ja ir diezgan reti sastopama lieta.
- Preču nauda ir ļoti neērta ikdienas norēķinos.

Mana galvenā atziņa

.....
.....
.....